

**ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը**

«ՌԱԴԻՈ ՆԱՅ» ՍՊԸ-Ի ԴԻՄՈՒՄԻ ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ «ՆԵՌՈՒՄՏԱՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՌԱԴԻՈՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ 53 ՆՈՂՎԱԾԻ 3-ՐԴ ՄԱՍԻ՝ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

13 մայիսի 2008թ.

Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Նարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ն. Դանիելյանի, Ֆ. Թոխյանի (զեկուցող), Վ. Նովհաննիսյանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝ դիմող՝ «Ռադիո Նայ» ՍՊԸ-ի Կոնստանտին Ա. Մկրտչյանի, նրա ներկայացուցիչ Ն. Ալումյանի, պարասխանող կողմի՝ ՆՏ Ազգային ժողովի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ ՆՏ Ազգային ժողովի աշխատակազմի օրենսդրության վերլուծության վարչության պետ Ա. Խաչատրյանի,

համաձայն Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 100 հոդվածի 1-ին կետի, 101 հոդվածի 6-րդ կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 25, 38 եւ 69 հոդվածների,

դռնբաց նիստում բանավոր ընթացակարգով քննեց ««Ռադիո Նայ» ՍՊԸ-ի դիմումի հիման վրա՝ «Նեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» Նայասարանի Նանրապետության օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասի՝ Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապարասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը «Ռադիո Նայ» ՍՊԸ-ի՝ 25.12.2007թ. դիմումն է սահմանադրական դատարան:

Լսելով գործով զեկուցողի հաղորդումը, կողմերի բացատրությունները, ուսումնասիրելով գործի նյութերը, Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դափարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Յ**.

1. «Նեռուսրապետության եւ ռադիոյի մասին» ՆՏ օրենքն ընդունվել է Նայասրանի Նանրապետության Ազգային ժողովի կողմից 2000 թվականի հոկտեմբերի 9-ին, ՆՏ Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 2000 թվականի նոյեմբերի 9-ին եւ ուժի մեջ է մտել 2000 թվականի նոյեմբերի 18-ին (ՆՕ-97):

Ազգային ժողովի կողմից 2001 թվականի հոկտեմբերի 24-ին ընդունված եւ 2001 թվականի դեկտեմբերի 12-ին ուժի մեջ մտած՝ ««Նեռուսրապետության եւ ռադիոյի մասին» Նայասրանի Նանրապետության օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» ՆՕ-251 ՆՏ օրենքով «Նեռուսրապետության եւ ռադիոյի մասին» ՆՏ օրենքում կատարվել են մի շարք փոփոխություններ եւ լրացումներ: Մասնավորապես, ««Նեռուսրապետության եւ ռադիոյի մասին» Նայասրանի Նանրապետության օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» ՆՕ-251 ՆՏ օրենքի 20 հոդվածի ուժով օրենքի 53 հոդվածից երկրորդ մասը հանելու կապակցությամբ օրենքի երրորդ եւ չորրորդ մասերը համապատասխանաբար համարվում են երկրորդ եւ երրորդ մասեր, իսկ օրենքի 53 հոդվածի՝ նոր խմբագրությամբ երկրորդ մասից հանվել է «կամ արտադրության եւ հեռարձակման» բառերը, «հազարապարիկը» բառը փոխարինվել է «հինգհարյուրապարիկը» բառով:

Քննության առարկա դիմումով վիճարկվում է օրենքի նոր՝ 2001 թվականի հոկտեմբերի 24-ի խմբագրությամբ 53 հոդվածի 3-րդ մասը, որը, ըստ էության, հանդիսանում է օրենքի նախկին խմբագրությամբ 53 հոդվածի 4-րդ մասը եւ առայսօր որեւէ բովանդակային փոփոխության չի ենթարկվել:

Օրենքի՝ «Արտոնագիր (լիցենզիա) տալը» վերաբառությամբ 53 հոդվածը սահմանում է. «Արտոնագրատիրոջ իրավունք ստացած իրավաբանական անձին Ազգային հանձնաժողովն արտոնագիր (լիցենզիա) է տալիս համապատասխան մուծումներ կատարելուց հետո՝ փասնօրյա ժամկետում:

Նեռուսրառադիոհաղորդումների հեռարձակման համար արտոնագրային (լիցենզային) վճարի չափը կախված է հաղորդչի հզորությունից եւ սփռման հնարավոր տարածքից: Արտոնագրային (լիցենզային) վճարը սահմանում է հանձնաժողովը. դա չի կարող լինել ավելի, քան սահմանված նվազագույն (հաշվարկային) աշխատավարձի հինգհարյուրապարիկը:

Նեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու համար արտոնագրատերը մուծում է փարեկան եթերավճար, որի չափը հաշվարկվում է՝ ելնելով միայն հաճախության սպասարկման համար անհրաժեշտ ծախսերից»:

2. ՆՏ կառավարությունը, օրենքի 53 հոդվածի կիրարկումն ապահովելու նպատակով եւ ղեկավարվելով «Իրավական ակտերի մասին» ՆՏ օրենքի 14 հոդվածի 3-րդ մասով, 06.07.2006 թվականին ընդունել է «Նայասփանի Նանրապետության փրանսպորտի եւ կապի նախարարությանը լիազորություն վերապահելու եւ Նայասփանի Նանրապետության կառավարության 2005 թվականի հոկտեմբերի 6-ի N 1807-Ն որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին» թիվ 946-Ն որոշումը, որով ՆՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարությանը վերապահվել է հեռարձակման **հաճախությունն օգտագործելու համար** փարեկան եթերավճարի չափը հաշվարկելու եւ հաստատելու լիազորություն:

Իր հերթին, ՆՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարը, հիմնվելով «Նեռուսփարետության եւ ռադիոյի մասին» ՆՏ օրենքի 53 հոդվածի եւ ՆՏ կառավարության 06.07.2006թ. թիվ 946-Ն որոշման վրա, 01.11.2006 թվականին ընդունել է թիվ 274-Ն հրամանը, որով հաստատել է հեռարձակման հաճախությունների **սպասարկման** փարեկան եթերավճարի չափը:

ՆՏ փնտեսական դատարանը, դիմողի, ինչպես նաեւ մի քանի այլ ռադիոընկերությունների դիմումի հիման վրա՝ ընդդեմ ՆՏ կառավարության, քննելով ՆՏ կառավարության 06.07.2006թ. թիվ 946-Ն որոշումը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու պահանջի վերաբերյալ քաղաքացիական գործը, իր 2007թ. մայիսի 11-ի վճռով մերժել է դիմողների պահանջը: ՆՏ կառավարության նշված որոշումը, «Նեռուսփարետության եւ ռադիոյի մասին» ՆՏ օրենքի 53 հոդվածի եւ ՆՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարի 01.11.2006թ. թիվ 274-Ն հրամանի հետ մեկտեղ, իրավական հիմք էր հանդիսացել դիմողներին եթերավճար մուծելու պահանջ ներկայացնելու համար: Ըստ դիմողների՝ ՆՏ կառավարությունն իրավասու չէր իր այդ որոշմամբ լիազորելու ՆՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարությանը՝ հաստատելու հեռարձակման հաճախությունների սպասարկման փարեկան եթերավճարների չափերը: ՆՏ փնտեսական դատարանը գրել է, որ ՆՏ կառավարության վիճարկվող որոշումը «որեւէ կերպ չի հակասում օրենքին, որպիսի հիմքով եւ չի խախտում դիմողների՝ դիմումի հիմքում նշված իրավունքները, քանի որ ՆՏ կառավարության կողմից՝ վիճարկվող որոշումը կայացվել է ՆՏ Սահմանադրության 85 հոդվածի, «Իրավական ակտերի մասին» ՆՏ օրենքի 9 հոդվածի 4-րդ կետի 2-րդ ենթակետի եւ 14

հողվածի պահանջների պահպանմամբ, եւ քննարկվող որոշմամբ ՏՏ կառավարության կողմից չի սահմանվել իրավաբանական անձանց կողմից վճարվող պարտադիր վճարի չափ...»:

3. Ըստ դիմողի՝ «Նեռուսպարտեսության և ռադիոյի մասին» ՏՏ օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասը հակասում է ՏՏ Սահմանադրության 3 հոդվածի 2-րդ մասին, 5 հոդվածի 2-րդ մասին, 27 հոդվածին՝ 43 հոդվածի հետ համապեղ, 42 հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ նախադասությանը եւ 45 հոդվածին:

Դիմումի ուսումնասիրությունը վկայում է, որ դիմողի ներկայացրած փաստարկները վերաբերում են ոչ միայն օրենքի վիճարկվող դրույթի հակասահմանադրականության հիմնավորմանն ու պարճառաբանմանը, այլեւ դրա հիման վրա ընդունված՝ «Նայաստանի Նանրապետության փրանսպորտի եւ կապի նախարարությանը լիազորություն վերապահելու եւ Նայաստանի Նանրապետության կառավարության 2005 թվականի հոկտեմբերի 6-ի N 1807-Ն որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին» ՏՏ կառավարության 06.07.2006թ. թիվ 946-Ն որոշման եւ ՏՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարի 01.11.2006թ. թիվ 274-Ն հրամանի սահմանադրականության հարցին: Նշված ակտերի սահմանադրականության հարցը, սակայն, չի կարող քննության առարկա դառնալ սահմանադրական դատարանում, քանզի անհատական դիմումի հիման վրա սահմանադրական վերահսկողության օբյեկտ կարող են լինել միայն օրենքները, եւ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձն իրավասու չէ սահմանադրական դատարանում վիճարկելու ենթաօրենսդրական ակտերի սահմանադրականությունը:

Դիմումի ուսումնասիրությունից բխում է, որ դիմողը բարձրացնում է օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասի իրավական անորոշության հարցը՝ այն հիմնավորմամբ, որ օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասը չի սահմանել հեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու համար փարեկան եթերավճարի չափը եւ չի լիազորել որեւէ մարմնի՝ որոշելու հեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու համար փարեկան եթերավճարի չափը:

4. Պատասխանող կողմը՝ առարկելով դիմողի փաստարկների դեմ, գրնում է, որ Նայաստանի Նանրապետության փարածքում հեռուստառադիոհաղորդումների հեռարձակման համար եթերային հաճախությունների ցանկով սահմանված փիրույթը գրնվում է բացառապես Նայաստանի Նանրապետության՝ ի դեմս ՏՏ կառավարության, կառավարման ներքո: Ուստի հեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու

համար փարեկան եթերավճարի սահմանումը չի կարող դիփարկվել որպես բացառապես օրենքի կարգավորման առարկա: Դա պայմանավորված է նրանով, որ եթերավճարի մուծումն օրենքի համաձայն կատարվում է պետության լիազորած իրավասու մարմնի կողմից հաճախության սպասարկման համար անհրաժեշտ ծախսերի, այդ թվում՝ մատուցվող ծառայությունների հատուցման դիմաց:

Ըստ պարասխանող կողմի՝ խնդրո առարկա եթերավճարը բացառապես պետության լիազորած մարմնի կողմից հաճախության սպասարկման համար անհրաժեշտ ծախսերի, այդ թվում մատուցվող ծառայությունների հատուցման դիմաց կատարվող վճար է:

Պարասխանող կողմը փաստում է նաև, որ օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված եթերավճարը հանդիսանում է բյուջեի այլ եկամուտների աղբյուր եւ մուտքագրվում է պետական բյուջե:

5. Քննության առարկա դիմումի շրջանակներում սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում անդրադառնալ ՆՏ Սահմանադրության 45 հոդվածում մարնանշված «պարտադիր վճար» հասկացության բովանդակությանը, ինչպես նաև օրենքի վիճարկվող դրույթում օգտագործված «եթերավճար» հասկացության բովանդակությանն ու էությանը:

Սահմանադրության 45 հոդվածում «այլ» բառի առկայությունից բխում է, որ հիշյալ հոդվածում նշված հարկերը եւ փուրքերը եւս պարտադիր վճարումներ են, եւ, հետեւաբար, հիշյալ հոդվածում նշված պարտադիր այլ վճարումները, հարկերից եւ փուրքերից փարբերվելով հանդերձ, վերջիններիս հետ պետք է ունենան ընդհանուր հարկանիշներ:

Նարկային օրենսդրության վերլուծության արդյունքների հիման վրա սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ Սահմանադրության 45 հոդվածում մարնանշված պարտադիր վճարները.

ա/ կրում են հանրային իրավական բնույթ, այսինքն՝ սահմանվում եւ վճարվում են հանրային իրավական բնույթի հասարակական հարաբերությունների շրջանակներում,

բ/ նախատեսված են պետական կամ համայնքային բյուջե մուտքագրվելու համար:

6. Ըստ ներկայումս գործող ՏՏ օրենսդրության՝ հեռուստառադիոհաղորդումներ հեռարձակող կազմակերպություններն ունեն հետևյալ վճարաբեասակները վճարելու պարտականություն.

ա) արտոնագրային (լիցենզային) վճար. «Լիցենզավորման մասին» ՏՏ օրենքի 43 հոդվածով սահմանվում են լիցենզավորման ենթակա գործունեության փեսակները: Նամաձայն այդ հոդվածի՝ ի թիվս այլոց, որպես հեռահաղորդակցության (էլեկտրոնային հաղորդակցության) բնագավառում լիցենզավորման ենթակա գործունեության փեսակներ են ամրագրվում հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցի շահագործումը, ձայնային ծառայությունների, շարժական կապի ծառայությունների, փվյալների հաղորդման եւ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների մատուցումը, **հեռուստահաղորդումների հեռարձակումը:**

«Լիցենզավորման մասին» ՏՏ օրենքի 23 հոդվածի համաձայն՝ լիցենզիայի փրման համար գանձվում է **պեքական փուրք**՝ օրենքով սահմանված կարգով եւ չափով:

Նամաձայն «Լիցենզավորման մասին» ՏՏ օրենքի՝ հեռուստառադիոհաղորդումների հեռարձակման բնագավառում լիցենզավորման հետ կապված իրավահարաբերությունները նշված օրենքով կարգավորվում են այնքանով, որքանով այն չի հակասում բնագավառը կարգավորող «Նեռուստաբեսության եւ ռադիոյի մասին» եւ «Նեռուստաբեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի կանոնակարգ» Նայասքանի Նանրապեքության օրենքներին եւ դրանց հիման վրա Նեռուստաբեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի ընդունած համապարասիան կարգերին:

Նամաձայն «Նեռուստաբեսության եւ ռադիոյի մասին» ՏՏ օրենքի 7 հոդվածի՝ Նայասքանի Նանրապեքությունում հեռուստառադիոհաղորդումների հեռարձակումն իրականացվում է արտոնագրի (լիցենզիայի) հիման վրա: Վերջինս միակ օրինական հիմքն է, որը թույլ է փալիս **իրականացնել հեռուստառադիոհաղորդումների հեռարձակում, օգրվել որոշակի հաձախությունից**, կաբելային (լարային) ցանցից: Նույն օրենքի 53 հոդվածը սահմանում է արտոնագրային (լիցենզային) վճար մուձելու՝ արտոնագրափրոջ իրավունք սքացած իրավաբանական անձի պարտականությունը: Այս վճարը սահմանում է Նեռուստաբեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովը: «Նեռուստաբեսության եւ ռադիոյի մասին» ՏՏ օրենքի 53 հոդվածի հիման վրա գանձվող արտոնագրային (լիցենզային) վճարը միանվագ գանձվող եւ պեքական բյուջե մուձվող վճար է, եւ նշված հոդվածին համապարասիան՝ արտոնագրափրոջ իրավունք սքացած իրավաբանական անձին Ազգային հանձնաժողովն արտոնագիր

(լիցենզիա) է փախա այդ վճարումը կատարելուց հետո՝ փաստօրյա ժամկետում: «Լիցենզավորման մասին» ՆՏ օրենքի 23 հոդվածի, ինչպես նաև «Պետական փութքի մասին» ՆՏ օրենքի 2 հոդվածի իմաստով՝ նշված արտոնագրային (լիցենզային) վճարն իր բնույթով հանդիսանում է պետական փութք, եւ որպես այդպիսին այն վճարվում է հեռուստառադիոհաղորդումներ հեռարձակելու համար արտոնագրի (լիցենզիայի) փրման համար («ՆՏ բյուջեփային համակարգի մասին» ՆՏ օրենքի 17 հոդվածի 2.1. մասի ուժով՝ պետական փութքերն են **օրենքով սահմանված** պետական փութքի փեսակները: Այսինքն՝ պետական փութք կարող է սահմանվել ոչ միայն «Պետական փութքի մասին» ՆՏ օրենքով, այլ նաև այլ օրենքներով),

բ) հեռուստառադիոհաղորդումներ հեռարձակելու համար պետական փութք. «Լիցենզավորման մասին» ՆՏ օրենքի 23 հոդվածի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեության իրականացման համար օրենքով կարող են նախատեսվել փարեկան փութքեր: Նարկ է նկատել, որ նշված օրենքը լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնող փնտեսավարող սուբյեկտների համար նախատեսում է երկու վճարատեսակ վճարելու պարտականություն, այն է՝ լիցենզիայի փրման համար եւ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար: Ընդ որում, օրենքը լիցենզիայի փրման համար գանձվող պետական փութք վճարելու պարտականությունը սահմանել է իմպերատիվ կերպով, իսկ լիցենզավորման գործունեություն իրականացնելու համար փարեկան պետական փութքի առնչությամբ նախատեսել է նման փութք գանձելու հնարավորությունը:

Նամաձայն «ՆՏ բյուջեփային համակարգի մասին» ՆՏ օրենքի 17 հոդվածի՝ ի թիվս հարկային եկամուտների, պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների, պաշտոնական դրամաշնորհների եւ այլ եկամուտների, պետական բյուջեի աղբյուր է հանդիսանում նաև պետական փութքը: «Պետական փութքի մասին» ՆՏ օրենքի 2 հոդվածի համաձայն՝ պետական փութքը պետական մարմինների լիազորությունների իրականացմամբ պայմանավորված՝ **նույն օրենքով սահմանված ծառայությունների կամ գործողությունների համար** ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանցից Նայասփանի Նանրապետության պետական եւ (կամ) համայնքների բյուջեներ մուծվող օրենքով սահմանված պարտադիր վճար է: Այն ծառայությունները եւ գործողությունները, որոնց համար պետական փութք է գանձվում, սպառիչ կերպով թվարկված են նույն օրենքի «Պետական փութքի գանձման օբյեկտները» վերաբառությամբ 7 հոդվածում: Ըստ այդ հոդվածի՝ ի թիվս այլոց, պետական փութքի գանձման օբյեկտ են հանդիսանում լիցենզավորման

ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ փալը, ինչպես նաև նույն օրենքի 19.1. եւ 20 հոդվածներով սահմանված այլ ծառայությունները կամ գործողությունները: Խնդրո առարկա բնագավառին վերաբերում է օրենքի 19.1. հոդվածի՝ «հեռահաղորդակցության բնագավառ» վերաբառությամբ 9-րդ կետը: Այդ կետով սահմանվում է փարեկան փուրքի վճարման պարտականություն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեության հետեւյալ փեսակների իրականացման համար. հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցի շահագործման, ձայնային ծառայությունների, շարժական կապի ծառայությունների, փվյալների հաղորդման եւ ինփերնեփ հասանելիության ծառայությունների մափուցման, **հեռուստահաղորդումների եւ ռադիոհաղորդումների հեռաքճակման համար:**

Այսպիսով, «Լիցենզավորման մասին» ՆՏ օրենքի, «Պեփական փուրքի մասին» ՆՏ օրենքի, «Նեռուստափեսության եւ ռադիոյի մասին» ՆՏ օրենքի, ինչպես նաև «ՆՏ բյուջեփային համակարգի մասին» ՆՏ օրենքի համադրված ուսումնասիրությունը վկայում է, որ լիցենզավորված գործունեություն իրականացնող փնփեսավարող սուբյեկտներն ունեն երկու փեսակի պեփական փուրք վճարելու պարտականություն, այն է՝ միանվագ վճարվող պեփական փուրք, որը վճարվում է լիցենզիա փալու դիմաց, եւ փարեկան փուրք, որը վճարվում է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար: Նեռուստառադիոհաղորդումներ հեռաքճակող ընկերությունների դեպքում՝ «Լիցենզավորման մասին» ՆՏ օրենքի, «Պեփական փուրքի մասին» ՆՏ օրենքի կարգավորումներին համապափասիան որպես լիցենզիա փալու դիմաց պեփական փուրք հանդիսացող միանվագ վճար հանդես է գալիս «Նեռուստափեսության եւ ռադիոյի մասին» ՆՏ օրենքի 53 հոդվածով նաիսափեսված արփոնագրային վճարը, իսկ **լիցենզավորված գործունեություն իրականացնելու համար փարեկան պեփական փուրքը** նաիսափեսված է «Պեփական փուրքի մասին» ՆՏ օրենքի 19.1. հոդվածի 9-րդ կետով,

գ) եթեքավճար. այս վճարը մուճելու՝ հեռուստառադիոընկերությունների պարտականությունը սահմանված է «Նեռուստափեսության եւ ռադիոյի մասին» ՆՏ օրենքի 53 հոդվածով: Ի փարեքություն վերոհիշյալ երկու վճարափեսակների՝ այս վճարափեսակը գանձվում է ոչ թե համապափասիան պեփական մարմինների լիագորություններով պայմանավորված՝ ծառայության կամ գործողության դիմաց, այլ փնփեսավարող սուբյեկտի կողմից ռադիոհաճաիսականությունների օգփագործման դիմաց: «ՆՏ բյուջեփային համակարգի մասին» ՆՏ օրենքի 17 հոդվածի 5-րդ կետը ռադիոհաճաիսականության օգփագործման վճարը՝ որպես պեփական բյուջեի եկամտի

աղբյուր, չդիտարկելով որպես հարկային եկամուտ կամ պետական փութք, դասում է այլ եկամուտների շարքին:

Ռադիոհաճախականությունների օգտագործման վճար մուծելու պարտականություն օրենսդրությամբ սահմանված է ոչ միայն «Նեռուսարտեսության եւ ռադիոյի մասին» ՏՏ օրենքի հիման վրա գործող փոփոխված սուբյեկտների, այն է՝ հեռուստառադիոընկերությունների, այլ նաեւ «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՏՏ օրենքի (նշված օրենքը չի փարածվում հեռարձակվող հեռուստատեսային եւ ձայնային ծրագրեր մատուցող անձանց կամ բացառապես նմանօրինակ ծրագրերի համար օգտագործվող ենթակառուցվածքների վրա) հիման վրա գործող՝ հեռահաղորդակցության ոլորտի այլ փոփոխված սուբյեկտների համար: Վերջիններիս՝ ռադիոհաճախականությունների օգտագործման վճար մուծելու պարտականությունը եւ այդ վճարի գանձման գործընթացն օրենսդրությամբ սրացել է հետեւյալ կարգավորումը: «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՏՏ օրենքի 17 հոդվածի համաձայն՝ եթե էլեկտրոնային հաղորդակցության որեւէ ցանցի շահագործման կամ ծառայություն մատուցելու համար անհրաժեշտ է ռադիոհաճախականությունների օգտագործում, ապա անձը չի կարող փոխառնել ցանցն օգտագործել կամ ծառայությունը մատուցել առանց ռադիոհաճախականություններն օգտագործելու համար պահանջվող թույլտվության: Նույն օրենքի 19 հոդվածը ռադիոհաճախականության օգտագործման թույլտվություն ունեցող անձանց պարտավորեցնում է կատարել այդ թույլտվության պայմանները: Ռադիոհաճախականությունների օգտագործման թույլտվությունների փրամադրման կարգը հաստատված է ՏՏ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Նանձնաժողով) 2006թ. մարտի 7-ի թիվ 28-Ն որոշմամբ: Այդ որոշմամբ հաստատված կարգի համաձայն՝ ռադիոհաճախականություններն օգտագործելու թույլտվությունը փրվում է Նայասարանի Նանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի կողմից: Թույլտվության անբաժանելի մասն են համարվում ռադիոհաճախականության օգտագործման պայմանները: Վերջիններս, ի թիվս այլոց, ներառում են նաեւ **ռադիոհաճախականության օգտագործման վճար մուծելու պայմանը**: Նամաձայն հաստատված կարգի՝ ռադիոհաճախականության օգտագործման վճարները վճարվում են Նայասարանի Նանրապետության պետական բյուջե: Թույլատրված ռադիոհաճախականության օգտագործման համար փարեկան վճարները գանձվում են եռամսյակը մեկ անգամ՝ փարեկան վճարի մեկ քառորդի չափով: Մինչեւ յուրաքանչյուր եռամսյակի վերջին օրը թույլտվություն ունեցող անձը պարտավոր է Նանձնաժողով ներկայացնել վճարումը հավաստող անդորրագիրը: Ռադիոհաճախա-

կանությունների օգտագործման վճարների չափերը սահմանված են նշված որոշմամբ հաստատված կարգի Աղյուսակ 2-ում: Սահմանված օգտագործման վճարների իրավական բնույթն ու բովանդակությունն էլ ավելի է հստակեցվել Նանձնաժողովի 2006թ. մարտի 7-ի թիվ 28-Ն որոշման մեջ կատարված համապատասխան լրացմամբ: Նանձնաժողովի 2007թ. ապրիլի 20-ի թիվ 189-Ն որոշմամբ 2006թ. մարտի 7-ի թիվ 28-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի N 8-րդ հավելվածի 1-ին գլխի 1.1. կետը լրացվել է հետևյալ բովանդակությամբ նոր նախադասությամբ. «Սույն կետով սահմանված ռադիոհաճախականության օգտագործման վճարները հանդիսանում են **հրապարակային պայմանագիր կնքելու պարտադիր պայման**»:

7. Վերոհիշյալ իրավակարգավորման վերլուծությունը վկայում է, որ ռադիոհաճախականությունների օգտագործման վճարի հաստատման եւ գանձման գործընթացի ամբողջական եւ լիարժեք կարգավորումը թույլ է տալիս բացահայտել այդ վճարի բնույթն ու բովանդակությունը: Նշված իրավակարգավորման համապետքստում ռադիոհաճախականությունների օգտագործման վճարը, հանդիսանալով գույքի օգտագործման դիմաց գանձվող վճար, իրենից ներկայացնում է քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների տարր, եւ որպես այդպիսին նման գումարի գանձման համար իրավական հիմք է հանդիսանում ռադիոհաճախականությունների սեփականատիրոջ, այն է՝ պետության, որն այդ իրավահարաբերություններում գործում է Նանձնաժողովի միջոցով, եւ ռադիոհաճախականությունն օգտագործողի միջեւ **կնքված համապատասխան քաղաքացիաիրավական պայմանագիրը**: Ն հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի վերոհիշյալ՝ 2006թ. մարտի 7-ի թիվ 28-Ն եւ 2007թ. ապրիլի 20-ի թիվ 189-Ն որոշումների ուսումնասիրությունը վկայում է, որ որպես նշված սուբյեկտների միջեւ իրավահարաբերությունները կանոնակարգող եւ օգտագործման վճարի գանձման համար իրավական հիմք ծառայող քաղաքացիաիրավական պայմանագիր է հանդիսանում **ռադիոհաճախականությունների օգտագործման թույլտվությունը**. վերջինս հանդիսանում է հրապարակային պայմանագիր եւ որպես այդպիսին ներառում է ռադիոհաճախականությունների օգտագործման բոլոր պայմանները, այդ թվում՝ նաեւ ռադիոհաճախականության օգտագործման վճարներ մուծելու վերաբերյալ **պարտադիր պայմանը**: «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՆՆ օրենքի 19 հոդվածն ամրագրում է այդ թույլտվության պայմանները կատարելու՝ ռադիոհաճախականության օգտագործման թույլտվություն ունեցող անձանց պարտավորությունը: Նարկ է նկատել, որ նման իրավակարգավորումը համահունչ է նաեւ ՆՆ քաղաքացիական օրենսգրքի համապատաս-

իսան պահանջներին: Մասնավորապես, ՏՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 437 հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ «Պայմանագրի պայմանները որոշվում են կողմերի հայեցողությամբ, բացի այն դեպքերից, երբ համապարասխան պայմանի բովանդակությունը սահմանված է **օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով** (հոդված 438)»: Իսկ նույն օրենսգրքի 440 հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերության համաձայն՝ «Օրենքով նախատեսված դեպքերում կիրառվում են **լիազորված պետական մարմինների կողմից սահմանված կամ կարգավորված գները** (տարիֆները, վարձաչափերը, դրույքները եւ այլն)»:

Այսպիսով, էլեկտրոնային հաղորդակցության որեւէ ցանցի շահագործման կամ ծառայություն մատուցելու համար ռադիոհաճախականությունների օգտագործման անհրաժեշտություն ունեցող անձը, դիմելով ռադիոհաճախականությունների օգտագործման թույլտվություն ստանալու համար, համաձայնում է հրապարակային պայմանագիր հանդիսացող թույլտվության պայմաններին եւ պայմանագրերի ազատության սկզբունքին համապարասխան ըստ էության մտնում է քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների մեջ՝ իր ազատ կամքով ի թիվս այլ պարտավորությունների՝ ստանձնելով նաեւ օգտագործման վճար մուծելու պարտավորություն:

Մինչդեռ հեռուստառադիոընկերությունների պարագայում նույնապիպ վճարի սահմանման եւ գանձման գործընթացն ստացել է այնպիսի անորոշ եւ հակասական կարգավորում, որ հնարավոր չէ հստակ հետեւություն անել ո՛չ այդ վճարի գանձման նպատակի, ո՛չ այդ վճարի բնույթի ու բովանդակության մասին: Վիճարկվող դրույթում **«Նեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու համար արտոնագրավերը մուծում է տարեկան եթերավճար»** ձեւակերպումը, ինչպես նաեւ ՏՏ կառավարության 2005թ. հոկտեմբերի 6-ի թիվ 1807-Ն որոշման մեջ **«Նեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու համար տարեկան եթերավճարի չափի հաշվարկման եւ հաստատման, ինչպես նաեւ հավաքագրման լիազորությունը վերապահել Նայաստանի Նանրապետության փրանսպորտի եւ կապի նախարարությանը»** դրույթը թերեւս հիմք են տալիս եզրակացնելու, որ այդ վճարը, ինչպես վերոհիշյալ դեպքում, պետության սեփականությունը հանդիսացող սահմանափակ ռեսուրսի՝ ռադիոհաճախականության օգտագործման դիմաց գանձվող վճար է: Այս դիրքորոշումն են պաշտպանել նաեւ ՏՏ կառավարության ներկայացուցիչները փնտեսական դատարանում՝ համարելով, որ «...Նեռուստառադիոընկերությունների հեռարձակման եթերային հաճախությունները հանդիսանում են պետության սեփականությունը, եւ պետությունը՝ ի դեմս կառավարության, վարձակալական հիմունքներով օգտագործման նպատակով ՏՏ օրենսդրությանը համապարասխան իր կողմից սահմանված վճարի դիմաց այն

տրամադրում է մրցութային կարգով արտոնագիր ստացած հեռուստառադիոհաղորդումների հեռարձակում իրականացնել ցանկացող սուբյեկտներին»:

Մինչդեռ, ինչպես միևնույն՝ օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասի դրույթում՝ «...չափը հաշվարկվում է՝ ելնելով միայն **հաճախության սպասարկման համար անհրաժեշտ ծախսերից**», այնպես էլ «Նեռարձակման հաճախությունների սպասարկման փարեկան եթերավճարների չափերը հաստատելու մասին» ՏՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարի 2006թ. նոյեմբերի 1-ի թիվ 274-Ն հրամանում «Նաստատել **հեռարձակման հաճախությունների սպասարկման փարեկան եթերավճարների** չափերը» ձեւակերպումներից կարելի է հետեւություն անել, որ նշված վճարը սպասարկման դիմաց փրվող վճար է: Նարկ է նկատել, որ իրավակիրառական պրակտիկայում եւս այդ վճարն ըստ էության ընկալվել է որպես սպասարկման վճար: Այսպես, եւ՛ դիմողին, եւ՛ մի քանի այլ ռադիոընկերությունների եթերավճար վճարելու պահանջներկայացվել է «Նեռահաղորդակցության հանրապետական կենտրոն» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպության գլխավոր փնօրենի գրությամբ: Նշված գրության մեջ որպես եթերավճարի վճարում պահանջելու իրավական հիմք մատնանշվել է «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՏՏ օրենքը, ընդ որում, առանց մատնանշելու համապատասխան հոդվածը, ինչպես նաեւ ՏՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարի 01.11.2006թ. հրամանը: Գրությամբ պահանջվել է սահմանված ժամկետում վճարումը հաստատող անդորրագրի կրկնօրինակը ներկայացնել «Նեռահաղորդակցության հանրապետական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին: Մինչդեռ համապատասխան օրենսդրության ուսումնասիրությունը վկայում է, որ նշված կազմակերպությունը որեւէ իրավական հիմք չունի դիմողին եւ մյուս ռադիոընկերություններին նման պահանջ ներկայացնելու համար, եւ ընդհանրապես այդ կազմակերպության եւ ռադիոընկերությունների միջեւ որեւէ իրավական կապ գոյություն չունի: Այսպես, ««Նեռահաղորդակցության հանրապետական կենտրոն» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպություն ստեղծելու մասին» ՏՏ կառավարության 6 հոկտեմբերի 2005 թվականի N 1807-Ն որոշման առաջին պարբերության մեջ որպես այդ որոշման իրավական հիմք է մատնանշված «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» Նայաստանի Նանրապետության օրենքի 4 հոդվածի 12-րդ մասը: Իսկ նշված օրենքի՝ «Օրենքի գործողության շրջանակները» վերաբառությամբ 3 հոդվածի 2-րդ մասում ամրագրված է. «Սույն օրենքը չի փարածվում հեռարձակվող հեռուստափեսային եւ ձայնային ծրագրեր մատուցող անձանց կամ բացառապես նմանօրինակ ծրագրերի համար օգտագործվող ենթակառուցվածքների վրա»: Ավելին, ՏՏ կառավարության 2006թ. հուլիսի 6-ի թիվ 946-Ն որոշման 2-րդ կետով ՏՏ

կառավարության 2005թ. հոկտեմբերի 6-ի թիվ 1807-Ն որոշման 5-րդ կետը լրացվել է հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ «է» ենթակետով՝ «է) հաճախություններն օգտագործողների, բացառությամբ «Նեռուստապետության եւ ռադիոյի մասին» Նայաստանի Նանրապետության օրենքին համապատասխան գործող հեռուստառադիոընկերությունների, հաճախությունների սպասարկում»:

Այսինքն՝ «Նեռահաղորդակցության հանրապետական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ն իր գործառույթները, այդ թվում՝ նաեւ ռադիոհաճախականությունների սպասարկման գործառույթը, **իրականացնում է պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին**՝ միայն «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՏՏ օրենքի հիման վրա գործող՝ ռադիոհաճախականություններ օգտագործող անհատների սուբյեկտների առնչությամբ. հեռուստառադիոընկերությունները դուրս են ինչպես նշված օրենքի, այնպես էլ ՏՏ կառավարության 6 հոկտեմբերի 2005 թվականի N 1807-Ն որոշման իրավակարգավորման շրջանակից:

Նարկ է նկատել, որ օրենքի 53 հոդվածով նախատեսված եթերավճարի իրավական բովանդակությունը վերոհիշյալից էականորեն փոփոխվող ընկալում է սրացել դատական պրակտիկայում: Մասնավորապես, գործում առկա՝ ՏՏ անհատական դատարանի 2007թ. մայիսի 11-ի վճռի ուսումնասիրությունը վկայում է, որ այդ դատարանը, ի փոփոխություն գործադիր իշխանության վերոհիշյալ մեկնաբանության, հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված՝ հեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու համար փարեկան եթերավճարը ՏՏ Սահմանադրության 45 հոդվածի իմաստով հանդիսանում է պարտադիր վճար եւ դրա չափը սահմանված է օրենքի 53 հոդվածով: Իսկ ՏՏ կառավարությունը լիազորել է ՏՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարությանը ոչ թե սահմանելու, այլ հաշվարկելու եւ հաստատելու օրենքի 53 հոդվածով արդեն իսկ սահմանված հեռարձակման հաճախությունն օգտագործելու համար փարեկան եթերավճարի չափը:

Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ փվյալ հարցը կանոնակարգելիս օրենսդրությունը փոփոխված մոտեցում չի դրսևորել նաեւ առանձին ոլորտները կարգավորող անկախ հանձնաժողովների ու կոնկրետ նախարարության պետաիրավական կարգավիճակների հարցում՝ գործնականում ՏՏ փրանսպորտի եւ կապի նախարարությանը վերապահելով անկախ հանձնաժողովի իրավասություն:

8. Ելնելով վերոհիշյալից՝ սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ այն դեպքում, եթե օրենսդիրն օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասով եթերավճար

սահմանելիս՝ այն դիտարկել է որպես պետության սեփականությունը հանդիսացող սահմանափակ ռեսուրսի՝ ռադիոհաճախականությունների օգտագործման դիմաց փրվող վարձավճար, ապա վերջինիս վճարման հետ կապված իրավահարաբերությունները պետք է սրանային քաղաքացիաիրավական հարաբերություններին բնորոշ իրավակարգավորում, որտեղ խնդրո առարկա վճարը պետք է դիտարկվեր որպես քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների փարք: Նույն մոտեցումը պետք է լիներ նաև այն պարագայում, եթե խնդրո առարկա եթերավճարը դիտարկվեր որպես սպասարկման վճար: Մինչդեռ առկա իրավակարգավորման վերլուծությունը վկայում է, որ, ի փարբերություն «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՏՏ օրենքի հիման վրա գործող փնտեսավարողների, հեռուստառադիոընկերությունների կողմից վճարվող եթերավճարի հետ կապված իրավահարաբերությունների կարգավորումը կրում է ոչ թե քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների կարգավորմանը բնորոշ հատկանիշներ, այլ հանրային իրավական հարաբերությունների կարգավորմանը բնորոշ հատկանիշներ, այն է՝ խնդրո առարկա եթերավճարը սահմանվել է հանրային իրավական բնույթի հասարակական հարաբերությունների շրջանակներում և 2007 թվականից համարվել է պետական մարմինների լիազորություններով պայմանավորված ծառայությունների մատուցման (հեռարձակման հաճախության սպասարկման) համար որպես պետական բյուջե մուտքագրվելու համար նախատեսված վճար, ինչի արդյունքում այն ձեռք է բերում պարտադիր վճարի հատկանիշներ՝ մասնավորապես համաձայն «Պետական փորքի մասին» ՏՏ օրենքի 2 հոդվածի: Իսկ եթերավճարն օրենսդրի կողմից որպես պարտադիր վճար դիտարկվելու դեպքում իրավակարգավորումը պետք է համապատասխաներ ՏՏ Սահմանադրության 45 հոդվածի և 83.5. հոդվածի 2-րդ կետի պահանջներին:

9. Նեռուստառադիոընկերությունների՝ եթերավճար վճարելու պարտավորության կապակցությամբ առկա ոչ լիարժեք, անհատակ, հակասական իրավակարգավորման և իրավակիրառական պրակտիկայի պայմաններում, երբ փվյալ փնտեսավարող սուբյեկտի համար որոշակիացված չեն ոչ եթերավճարի բնույթն ու բովանդակությունը, ոչ գանձման նպատակը, ոչ գանձող մարմինը, ոչ գանձման ընթացակարգը, ձեւավորվում է իրավական անորոշության և անկանխատեսելիության մի վիճակ, որը կասկածի է ենթարկում եթերավճարի գանձման իրավազավիությունը՝ հիմքեր ստեղծելով օրենքով նախատեսված պարտականությունը չկատարելու համար:

Իրավական պետության սկզբունքը, ի թիվս այլոց, պահանջում է նաև իրավական օրենքի առկայություն: Վերջինս պետք է լինի բավականաչափ մարչելի՝ իրավունքի սուբյեկտները պետք է համապարասխան հանգամանքներում հնարավորություն ունենան կողմնորոշվելու՝ թե՛ փոխադրված ինչ իրավական նորմեր են կիրառվում: Նորմը չի կարող համարվել «օրենք», եթե այն ձեռակերպված չէ բավարար ճշգրտությամբ, որը թույլ կտա իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձանց դրան համապարասխանեցնել իրենց վարքագիծը. նրանք պետք է հնարավորություն ունենան կանխատեսել այն հետեւանքները, որոնք կարող է առաջացնել փոխադրված գործողությունը:

Օրենքի կանխատեսելիությունը գնահատելու համար կարելի է գործոն է նաև փոխադրված հարաբերությունները կանոնակարգող փարբեր կարգավորումների միջուկ հակասությունների առկայության կամ բացակայության հանգամանքը:

Նաշվի առնելով միեւնոյն սահմանափակ ռեսուրսի, այն է՝ ռադիոհաճախականությունների օգտագործման իրավակարգավորման հակասականությունը, օրենքի վիճարկվող դրույթի անորոշությունը, այդ անորոշությունից բխող՝ օրենքի դրույթի սխալ մեկնաբանության վրա հիմնված իրավակիրառական պրակտիկան, սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ օրենքի վիճարկվող դրույթը փոխադրված սուբյեկտի համար հստակ կանխատեսելի չի դարձնում եթերավճարի գանձման նպատակը, իրավական մեխանիզմները, եթերավճարի բնույթն ու բովանդակությունը, այդ եթերավճարը վճարելու՝ փոխադրված սուբյեկտի պարտականության իրավաչափությունը:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայասպանի Նանրապետության Սահմանադրության 100 հոդվածի 1-ին կետով, 102 հոդվածով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասպանի Նանրապետության օրենքի 63, 64 եւ 69 հոդվածներով, Նայասպանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. «Նեռուսրաբետության եւ ռադիոյի մասին» Նայասպանի Նանրապետության օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասը՝ իրավակիրառական պրակտիկայի կողմից դրան փոխադրված բովանդակությամբ հանդերձ, ճանաչել Նայասպանի Նանրապետության Սահմանադրության 1-ին հոդվածով սահմանված՝ իրավական պետության սկզբունքին, 45 հոդվածի եւ 83.5. հոդվածի 2-րդ կետի պահանջներին հակասող եւ անվավեր:

2. Առաջնորդվելով ՏՏ Սահմանադրության 102 հոդվածի 3-րդ մասի եւ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 68 հոդվածի 15-17-րդ մասերի դրույթներով, հաշվի առնելով, որ, մի կողմից, եթերավճարի գանձումն առնչվում է բյուջեային հարաբերությունների կայունությանը, մյուս կողմից՝ սահմանադրական դատարանի որոշման ընդունման պահից հետո սրառադիոընկերությունների համար եթերավճար վճարելու պարտավորության անմիջական ընդհատումը կարող է անհավասար վիճակ ստեղծել ռադիոհաճախականություն օգտագործող փնտեսավարող սուբյեկտների միջեւ՝ խաթարելով սահմանադրական դատարանի որոշման ընդունման պահին վեճի առարկա դրույթի վերացմամբ հաստատվելիք իրավական անվրանգությունը, ինչպես նաեւ նկատի ունենալով, որ սահմանադրական դատարանը հետոսրառադիոընկերություններից եթերավճարի գանձման օրենսդրական ներկա կարգավորումն անհարիր համարելով իրավական պետության սկզբունքներին՝ միաժամանակ ռադիոհաճախականությունների օգտագործման դիմաց վճարելու պարտականությունն ինքնին իրավաչափ է համարում, «Նեոսրապետության եւ ռադիոյի մասին» Նայասրանի Նանրապետության օրենքի 53 հոդվածի 3-րդ մասի ուժը կորցնելու վերջնական ժամկետ սահմանել 2008թ. դեկտեմբերի 1-ը:

3. Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 102 հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՏՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

13 մայիսի 2008 թվականի
ՍԴՈ- 753